

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: Egy óra kor. 1.—	Vidékre: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre ———— 3.—	Negyedévre ———— 3.60
Félévre ———— 6.—	Félévre ———— 7.—
Egész évre ———— 12.—	Egész évre ———— 14.—

Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.

A lap megjelenik hétfő kivételével mindennap.
Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség
Telefon száma 54—67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28
Hirdetések petit számítással, díjazás szerint.
Apró hirdetések ára: egy szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Darányi ellen.

Budapest, szeptember 1.

Darányi Ignác volt földmivelésügyi miniszter, a Gazdaszövetség elnöke, a veszprémi gazdagülés alkalmából beszédet mondott, melyben hangsúlyozta azt, ami az Országos Gazdaszövetség célja is, hogy közelebb kell jutni a nép, különösen a földet művelő nép szívéhez, lelkéhez, hogy azt a társadalom intező körei magukhoz emelhessek s megmenthessék az elpusztulástól, a lelkiismeretlen uzsorások, a hitvány kufárok kiszákmányolásától. A hatalmas beszédet nemcsak Veszprém vármegyének, hanem az egész Dunántulnak értelmes magyar közönsége lelkesedéssel hallgatta, oivasta s elismeréssel áldozott azért a Gazdaszövetség elnökének. De még sem keltett ott olyan nagy örömet Darányi Ignác volt miniszter beszéde, mint itt Jeruzsálemben, akarjuk mondani Budapesten s itt is egy szerkesztőségben, ahol még mindig a régi Ghetto hagyományain élőködnek. Hogyan, hát Darányi Ignác megint beszélt, kiáltott föl a fekete-májú legény. Hisz ez nagyszerű! Nosza neki, legények, van még a politikátlán világban is vezércikk-téma. Elő azzal a körülragott pennával, rántsuk le Darányit. Rántsuk le, hogy ő csak beszél és beszél, hogy hozzá kell férni a nép szívéhez, de azért e népért nem tett soha világéletében semmit. Sem akkor, mikor megszületett, sem akkor, mikor még meg nem született. Rántsuk le, hiszen van ehhez tehetségünk. Mi, akik Széll Kálmán mirigyait annak idején meggyöngyharmatoztattuk, ha Darányiról kellett szólnunk, minden kormánypártiságunk dacára, akkor is értettünk a lerántáshoz. Hát hogyné értenénk ma, mikor már Darányi Ignác nem tagja a Széll-kabinetnek, mivelhogy Széll-kabinet sincs, aminélfogva mi is megszűntünk kormánypártiak lenni, megmaradván azonban pártönkivüliségünk dacára is Dreyfuss ártatlansága örök bizonyítónak. És úgy történt. Darányi Ignácot, a volt földmivelésügyi minisztert szeptember elsejére — az izraelita naptár szerint úgy véljük Sabbath virradójára — lerántották, megmagyarázták, hogy a népnek nincs nagyobb ellensége Darányi Ignácnál, mert hiszen ez az Ignác a nép érdekében nem tett semmit, sem Jákob születése előtt — pedig annak már jó ideje — sem pedig azóta.

Legyen a mi bününkül felróva, őszintén örvendünk ennek a támadásnak. Ez a támadás ugyanis olyan helyről datálódott, ahol a bevándorló kazárok, Felső-Magyarország népének tönkretévőit szokták olyan heves védelemben részeseíteni, hogy attól még a Lipótváros is megdöbent. Olyan helyről datálódott, ahol az a merkantilis irányzat talál támogatásra, mely az igazi fajmagyarnép életviszonyainak kipróbálását tette feladatává, hogy abból azután maga zsirosodhassék meg. Olyan helyről, ahol a hazát nem ismerő

nemzetközi szocializmus talál folyton-folyvást biztatást hazafiatalan céljainak istápolására. Örvendünk ennek a támadásnak azért is, mert ezzel bebizonyított, amit különben bizonyítani sem kell, hogy az a Darányi Ignác igenis tett, nagyon sokat tett az igazi magyar nép megmentésére. Megteremtette a felvidéki, az erdélyrészi nép megmentésének akcióját, amelylyel az uzsorások karmából ennek a népnek százezreit, millióit segítette meg az elpusztulástól, az ősz hazából való kivándorlástól s mikor otthagya a miniszteri széket, akkor élére állt annak a hatalmas társadalmi intézménynek, mely most már szintén milliókat ment meg attól, hogy a lelkiismeretlen áruuzsorások által még az utolsó ingükből is kivetkőztesse, kikoppasztassanak. Nem azért éri tehát a támadás most és ismételtén Darányi Ignácot, mert a nép érdekéért nem tett semmit, hanem éri igenis azért, mert tett egy emberéletre való, sokkal többet, mint elődjei tettek a miniszteri széken s hazafias lelkének minden hevületével élve állt azoknak, akiknek egész életfölképe az, hogy a nép rovására, a nép életérdekei megrontására, mint a paraziták élőködjenek.

Megtámadták Darányi Ignácot arról a helyről, ahol a tisztos szövetkezeti eszme ellen tüzet szoktak hányni. Jó, helyesen tették. Ez azt bizonyítja, hogy az a társadalmi szervezet, melynek Darányi Ignác élére állott, hatalmasan terjedőben van. Ezt a támadók is észrevették s ez fáj nekik, de hogy jobban fájjon, bizonyíthatjuk számbeli adatokkal is. Mert akárhogyan agyarkodnak, még rövid idő s nem lesz Magyarországon egy község sem, ahol azoknak a kigunyolt lelkészeknek és tanítóknak segítségével a szövetkezeti eszme gyakorlatilag is nem fog győzedelmeskedni. Aminthogy győzedelmeskedik már ma is. Menjenek csak el az Alsó-Tisza vidékére. Találnak ott községeket, ahol ha egy bevándorlott kazár boltot nyit, hát megnyílik vele szemben a szövetkezeti bolt is. Ez fáj talán Darányi támadóinak? Ha fáj, arról nem tehetünk. Csak arra kérjük őket, hogy mérsékeljék fájdalmaikat. Mert még megtalálnak pukkadni tőle.

Budapest, szeptember 1.

Utazó kormányférfiak. Nyíri Sándor honvédelmi miniszter szeptember 4-ikén érkezik haza nyári vakációjáról, ezután Gromon Dezső honvédelmi államtitkár megy el a fővárosból néhány napi üdülésre. — Plósz Sándor igazságügyminiszter Somlyóvárshelyről, hol üdülés céljából három hetet töltött, Budapestre érkezett s Bernáth igazságügyi államtitkár kezdte meg nyári szabadságát. — Gróf Serényi Béla kereskedelmi államtitkár a jövő héten kezd meg nyári szabadságát. — Báró Burián István közös pénzügyminiszter, több heti távolléte után ismét Bécsbe érkezett s átvette miniszteriuma vezetését. Burián hír szerint közelebb újra leutazik az okkupált területekre. — Zsilinszky Mihály köz-

oktatásügyi miniszteri államtitkár Horgosról, ahol pár napot töltött, visszaérkezett a fővárosba.

Gróf Károlyi és a gazdák. A veszprémi országos gazdagülés tudvalevőleg távirati üdvözléssel küldött gróf Károlyi Sándornak és gróf Desseffy Aurélnak, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnökének. Az üdvözlésre gróf Károlyi a Magyar Gazdaszövetség elnökéhez címzett alábbi távirattal válaszolt:

A veszprémi gazdakongresszus nevében kifejezett szives megemlékezéseért köszönetet mondván, arra kérem Nagyméltóságodat, hogy ennek a kongresszus tisztelt tagjai előtt kifejezést adva, azon hiedelmeknek is kegyeskedjék tolmácsa lenni, mely szerint haladásunk biztosítékát szakértelmünk színvonalának emelése mellett főképp összetartozandósági érzetünk fejlesztésében és a meg nem hátráló szívós kitartásban látom s hogy erről át: hatva Nagyméltóságod böles vezetése alatt sikeresen fog haladni a magyar gazdátársadalom.

Gróf Károlyi Sándor.

A magyar küldöttség Amerikában. New-Yorkból jelentik: A Cunard Line Slavonia gőzöse az interparlamentáris magyar csoport tagjaival hétfőn déli egy órakor érkezett meg New-York kikötőjébe, ahol úgy az amerikai magyarság, mint a nem magyar származású amerikai honpolgároknak több ezer főre rugó tömege várta, mely a megérkezőket lelkes és zajos ovációval fogadta. Az amerikai magyarság részéről Agoston Gábor, az összes fogadóbizottságok elnöke üdvözölte szép szavakban az Amerikába érkezett magyar képviselőket, hangoztatván ama hszon mérhetetlen voltát, mely a magyar képviselők megjelenéséből az Amerikába szakadt magyar testvérekre háramlani fog. A fényes fogadásért a csoport részéről Mohay Sándor államtitkár mondott köszönetet. Ott volt a fogadásnál Hengelmüller magyar-osztrák nagykövet is, továbbá Desseffy Tamás főkonzul. A hivatalos körök részéről New-York polgármestere vett részt a fogadáson. A magyar csoport tagjai a Waldorf Astória-szállóban szálltak meg.

A pécskai választás. Pécskáról jelentik: A szept. 13-ára kitűzött pótválasztás sima lefolyásának ígérkezik. Herczeg Ferencnek nagy többséggel való megválasztása biztosítva van. Azok a román választók ugyanis, akik az első választásnál a nemzetiségi jelöltre adták szavazataikat, a pótválasztásnál részint tartózkodni fognak a szavazástól, részint pedig Herczeg Ferencre fognak szavazni. Egyes román községekben a román választók a passzivitás mellett döntöttek, míg Pécska román választóinak tekintélyes része Herczegre fog szavazni.

Az osztrákok és a hadsereg levelezése. Az osztrák sajtó elkeseredetten támadó hangon tárgyalta azt a rendeletet, mely a magyar nyelv dolgában legutóbb kiadott. Katonai körökben — mint a «P. L.» írja — az osztrák lapoknak ez az igazságtalansága annál nagyobb meglepetést keltett, mert azt sem indokoltak, sem jogosultnak nem tartják. A katonai körök nagyon jól tudják, amit talán az illető osztrák lapok nem tudnak, hogy nem valami egészen új rendszabályról van szó, hanem a már tizenegy év óta létező szabály javított és tökéletesített végrehajtásáról. Bauer báró volt had-

ügyminiszter már 1903-ban adott ki egy rendeletet, mely ugyanazon alapelveken nyugodott, mint ez, amely most látható napvilágot. Elvi tekintetben csak annyiban van eltérés az utóbbiban, hogy a felsőbb katonai parancsnokságok és hatóságok is kötelesek most kivétel nélkül magyar átiratokat küldeni, holott azelőtt az iniciatív táviratoknál a németet használták, mint a hadsereg szolgálati nyelvét. Ez a rendelkezés a gyakorlatban célszerűtlennek bizonyult és sokféle bonyodalomra szolgáltatott okot. Ezért az illető levelezéseknél a felsőbb hatóságok már most is magyar nyelvet használnak s ez birta rá a hadügyi kormányzatot az újabb rendelkezésre. Ez elvi szempontból az egyetlen újítás a körrendeletben. Ujítás továbbá, hogy a magyar levelezéseknél a fordításokra nézve pontos s részletes utasítások foglaltatnak. Ami egyes bécsi lapoknak abbéli aggodalmát illeti, hogy majd a lengyelek és csehek is hasonló nyelvi engedelményeket fognak követelni, komoly kifogásnak nem tekinthető, mert magyar állam és magyar államnyelv van, de cseh, lengyel, vagy szlovén állam nincs. Az ilyen analógia abszurdum.

Beszámoló. Egry Béla, a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt tagja, a baranyamegyei pécsváradi kerület országgyűlési képviselője, a múlt héten tartotta meg beszámolóját. Szombaton *Hidasdon*, Nádason, másnap *Himesházán* és *Püspöklakon* számolt be választóinak politikai munkálkodásáról s a nagyszámúban megjelent választópolgárok nagy lelkesedéssel ünnepelték képviselőjüket, egyes községekben pedig valóságos diadalmeneteket rendeztek tiszteletére. A választókerület lelkesen kitart Egry mellett és a jövő választáson előreláthatólag ellenjeli sem lesz.

A japán-orosz háború.

Budapest, szept. 1.

A harcokról érkező hírekből nem lehet pontos képet alkotni a liaojangi csatáról, amely még mindig tart. A japán egyesült seregek bámulatos erővel vonulnak előre, de épp olyan elszántsággal védelmezik hadállásukat az oroszok. Ma még a katonai körök, de maguk a harcoló felek sem tudják eldönteni, hogy a két napi ütköztető ütköztetőben melyik fél vívott ki valamelyes előnyt.

A napkirály halála.

— Történeti vázlat. —

«Vasárnap reggel az Felsőház Király 8. nyolc óra után félórával, azaz kilencfel órakor lelkét jó Teremtőjének visszaadván, ez világból 4. négy nap híján 77. hetvenhét esztendőskorában boldogul és Istenessen kimúlt: hagyván az Királyságot az Onoka-Fijának, ugyan oly időben, mint az micsodásban reájja maradtott volt az Atyától, 13. tizenharmadik Lajos nevű Királytól, ki is 1638. adikban holt megh.»

Igy emlékezik meg *Szathmári Király* Ádám, «az Felsőház vezérő Fejedelem II. Rákóczi Ferenc belső inasa» és bujdosásiban hű társa XIV. Lajos francia király haláláról, melynek idejében ő maga is Versaillesben tartózkodván, e nagy eseményt az előszobákban és a folyosókon kívül hallja. Vasárnap, az 1715. szeptember 1-én, reggel fél kilenckor hunyt le a Napkirály, ki hetvenkét esztendeig ült a világ legelső trónusán; legelsővé téve azért, hogy az azon korban oly bőven termelt lángeszű férfiakat mind befogta a királyság szolgálatába s a királyi dícsőség és fényelgés dizsokcsijába huzóknak. Országát a végtelenségig kizsárolta, de pazarlásával port hintett egész Európa szemébe. Őt utánozta minden fejedelem, ő lett a nap, mely körül Európa naprendszerre forgott, császárostul, királyostul, népestül, mindenestül. Igen drága áron, millió emberélet árán tette XIV. Lajos Franciaországot a világ központjává, de azzá tette. Egész Európát feneketlen erkölestelenségbe süllyeszté, de e rohadást arannyal és biborral fődte be. Alul azonban tovább terjedvén a rohadás, végre fölfakadoztak Franciaország régi

Egy londoni táviratunk ugyan azt hirteli, hogy az orosz centrum végső erőfeszítéssel sem tudott ellentállani a japánok rohamának s pánik-szerű futamodással hagyta oda hadállását, de ezzel szemben több táviratunk azt jelenti, hogy az oroszok nemcsak a legbámulatosabb hősiességgel harcolnak és állják a japán ágyuk és puszkák tüzeit, hanem egy hadosztályuk már támadólag is lépett. E zavaros jelentésekbe csak a holnap vagy holnapután érkező táviratok gyűjthetnek egy kis világot.

Port-Arthur alól azt jelentik, hogy a japánok valamivel közelebb jutottak a belső várhoz, de bár az ostrom egy percre sem szünetel, a vár még tartja magát. A japánok 50 újabb nehéz ágyut szegeztek Port-Arthurra, úgy hogy ez idő szerint mintegy 300 ágyu töri a vár falait.

Mai távirataink a következők:

A döntő ütközet.

London, szeptember 1.

A «Daily News»-nak táviratozzák Mukdenből, hogy iszonyu vérontás után a déli harenvonalon, ahol *Nodzu* hadosztályai állanak, az orosz centrumban levő 3. szibériai hadtestnek sikerült az erős támadást kiállania. A japán ütegek az orosz hadállásokat elárasztották gránátokkal és a mossaágyuk nagy kárt tettek az orosz seregben. Erre hirtelen az egész japán déli sereg előnyomult. Leirhatatlanul elkeseredett küzdelem után az oroszok hadállásaikból kénytelenek voltak távozni. A két fél egészen közel jutott egymáshoz és a katonák ember-ember ellen puskaágygyal, szuronynyal harcoltak. A 13. vadászrezred zászlós százada a zászlót védve az utolsó szál emberig elesett a lobogó körül. A japánok holttestek dombjain át jutottak a zászlós és a trohozeumokhoz. 24 orosz ágyu teljesen hasznavehetetlen állapotban jutott a japánok hatalmába. Az orosz centrum lépésről-lépésre hátrált s végre pánik-szerű rettegéssel menekült észak felé. *Kuroki* serege állítólag Vejihu mellett átkelt a Taicsehán.

Szentpétervár, szept. 1.

Az utolsó táviratokból az tűnik ki, hogy a japán haderő Liaojangnál 1200 ágyuval rendelkezik.

sebei s csak egy dedunoka és feltétlen hívei vérevel voltak gyógyíthatók ezek. XIV. Lajos büneit XVI. Lajos vezekelte le; a dedunoka nyaktőljének fáját a dedapa ültette.

XIV. Lajos jellemének ismeretét egy nagy írónak köszönhetjük, ki kora ifjúságától kezdve udvarában tartózkodván s minden titokba rangjánál fogva be levén avatva, örökké követendő mintajellemzést hagyott ránk e nagy zsarnokról. *Saint-Simon* herceg (kit báró Bánffy Dezső miniszterelnök korában naivul összetévesztett Szent Simonnal, az oszlopszenttel) terjedelmes emlékirataiban igazságosan ítéli meg e tehetséges középszerűséget, kinél jobban imponálni s királyi koronát több méltósággal viselni senki se tudott. Tehetsége abban állott, hogy fel tudta ismerni a valódi tehetségeket s azoknak tért nyitott. Bámulatos kémrendszerevel, melyet mindenki magánlevelezésére is kiterjesztett, ismerte minden számottevő alattvalóját s így meg tudta becsülni a képességeket minden téren. Ő maga teljesen középszerű ember volt, ki csak az udvariaságban, vadászásban és lovagiásban volt első-rangu, de soha életében semmit sem tanult; hiszen erre az udvari aprólékoságokban rá sem ért. Egész élete kicsinyeskedésekben telt el s mégis nagy dolgokat végezett ezekkel, mert hagyta, hogy nevében az arra termettek nagy tetteket hajtsanak végre; hisz ezek dicsőségét aztán ugyis ő aratta le. Mindaddig, míg a nagy nemzedék körötte volt: a hadseregben Louvois, Turenne, Condé, Vendome, Vauban és mások, az irodalomban Racine, Molière, a politikában és államigazgatásban Colbert, addig urok és királyuk is valódi lángeszűként tündökölt, azonban hosszú élete alatt kihaltak a nagyok s benne is megfogyatkozott a tehetségek felismerésének érzéke. Vénülő korában csak gyöngeségei kor-

Szentpétervár, szeptember 1.

A csata Liaojang körül tegnap éjszaka két órakor érte el tetőpontját. A japán tűzéréség főképp a déli fronton levő 13. vadászrezdet vette tűz alá, amely hősiessé állta a támadást, sőt közben ellentámadást intézett. Az ellenség szuronysegezve rohant előre, a 13. vadászrezred 10. százada pedig, amely csodálatosan harcolt, sortűzet adott s iszonyu károkat okozott a hátrálni kényszerülő ezredet üldöző ellenségnek.

Berlin, szept. 1.

Az orosz hadvezetőség lázas sietséggel küld segítő csapatokat a harctérre. A Suchomlinov és báró Kaulbachs vezetése alatt álló második sereg toborzása gyorsan meg fog történni.

London, szept. 1.

Liaojangi távirat közli, hogy a japánok egyre segítő csapatokat kapnak, a csata tovább tart és a japán seregek erősen fenyegetik az orosz hadállásokat Liaojangtól nyugatra.

Tokio, szeptember 1.

Liaojang mellett még folyik az ütközet, de eddig eredmény nélkül maradt. Hivatalos japán táviratok, melyeket tegnap késő este küldtek, jelentik, hogy a két fél közül egyik sem ért el kézzelfogható eredményt.

Liaojang, szeptember 1.

A japánok tegnap este 7 órakor intézték az utolsó támadást a Föngvangcsöngből ide vezető uton, Szabálytalan fegyvertüzézés egész éjjel tartott. Ma hajnalban újból megkezdődött az ütközet.

Liaojang, szeptember 1.

Az oroszok a vasut mentén dél felé előnyomultak.

Port-Arthur ostroma.

Szentpétervár, szept. 1.

Csifuból táviratozzák, hogy a japánok a keleti fronton Port-Arthurt egészen körülzárták és a kis Tajemu-erődöt elfoglalták, de ez nagyon csekély eredmény.

London, szeptember 1.

Itteni magas katonai körökben azt hiszik, hogy még soká fog tartani, míg Port-Arthur elesik és a japán részről eredő hírek, hogy Port-Arthur meghódolása csak napok kérdése, nagyon vérmesek. A japán ostromló seregek sokkal nagyobb nehézségekkel kell megküzdenie, semmint hitték.

mányozák őt s annak lett igazza, ki legaljasabbul tudott hízeleni fogyatkozásainak. S ez alapon Franciaországot oly aljassá tette, amilyen Róma volt Nero és Caligula korában.

Egész életén át az asszonyok bolondja volt: érzékiségénél fogva vezették őt a leghitványabb nők, kik saját fényűzési és pazarlási dühöknek és szeszélyeiknek áldozták fel az országot. Rendszerré ez erkölestelenséget XIV. Lajos tette, ki java férfikorában egyszerre három királynővel utazott: a törvényes feleségével, La Vallière kisasszonnyal az első és Montespannéval a második szeretőjével. A két utóbbi egy kocsiában ült a királynéval s a koronás asszony kénytelen volt tűrni a furcsa helyzetet, hogy bár ő lett volna az első az egész országban, csak ötödik kerék volt egész életében a királyi maitressek mellett. XIV. Lajost vénülő korában egy nálánál is idősebb asszony, a nyomorék Scarron özvegye, a Maintenon marquisé név alatt hírhedtté vált Aubigné Franciska ejti hatalmába annyira, hogy a király őt nőül veszi s ha alacsony származása miatt királynővé nem is teheti, minden királynői jogot megad neki az udvar előtt. A 80 éves Maintenon marquisé korlátlan hatalmat gyakorol valamivel ifjabb férje és ez uton egész udvar, egész ország és egész Európa felett, amennyire férje uralma terjed.

XIV. Lajos alatt leromboltatnak a törvényes és törvénytelen születések közötti korlátok. A király saját korcsait az ország legelső nemeseivé teszi meg. Montespannétól született hat gyermeke mind hercegi, grófi és egyéb magas rangot nyer, ezzel az erkölestelenség törvénynyé válik s a bün büszkén hivalkodik mindenfelé. Egy vértengernek kell visszaállítania ismét a család jogát s megtisztítani a házasságot a nemi kicsapongások ragályaitól. S az udvar példája ragadós lesz;

Feltartóztatott japán hajó.

Csifu, szept. 1.

Az Osaka Shosen-Kaicha hajózási társaság által bérelt Independent gőzöst, mely Japánból utban van Niucsung felé és a csifui kikötőbe érkezett, a kínai vámhatóságok feltartóztaták. A vámigazgató azt kívánja, hogy a rakományt Csifuban szállítsák partra. A japán konzul ez ellen a pekingi követ útján óvást emelt. Sir Robert Hard fog ez ügyben dönteni. A tagadás ellenére van ok arra a feltevésre, hogy az Independent 10 millió yent vitt Kuroki hadserege részére. Állítólag egy japán torpedónaszádbóló átvette ezt az összeget az Independenttől Dalnyban. Jó forrásból híre jár, hogy egy japán torpedónaszád meglesett orosz tiszteket, akik fontos táviratokkal Port-Arthurt igyekeztek elérni. A tiszteket augusztus 31-én reggel elfogták és Dalnyba vitték.

Leszerelt táviró.

London, szeptember 1.

A Morning Postnak jelentik Csifuból tegnapi: A csifui amerikai konzul jelentése szerint az orosz konzulátus épületén levő drótnélküli távirókészüléket eltávolították. Washingtonban azt hiszik, hogy Japán kényszerítette Kínát, hogy az oroszoknál ily értelemben felszólaljon, vagy hogy az utóbbiak azért távolították el az állomást, mert az Port-Arthur elcsévével amugy is értéktelenné válnék.

Japán tanácsos Koreában.

London, szept. 1.

Mint a Morning Post Washingtonból jelenti, a japán kormány Stevens tiszteket a washingtoni japán követség tanácsosát kinevezte a sőuli külügyi hivatal tanácsadójává. Stevens amerikai származású, de már régen Japán szolgálatban áll. A kormány utal arra, hogy ez a kinevezés nem sérti Korea függetlenségét.

A Novik menekülése.

Szentpétervár, szept. 1.

A Novik tisztjei és legénysége Sachalinról Vladivosztokba érkeztek.

Lujza hercegnőt megszőktették.

Budapest, szeptember 1.

Szenzációs hírt hozott az éjszaka a táviró Lujza koburgi hercegnőt, ki Bad-Elsterben

midőn a király a házasságot, keresztelőt és a Sakramentumok vételét is megadóztatja (mert más adó nem már lehetetlen), akkor a nép nem köt házasságot egyházilag, hanem csak a király példájára összeáll közös háztartásban, nem keresztelteti meg pap által gyermekeit, hanem csak elnevezi azokat, mint a kutyát vagy tehenet szokás.

A király népe kiszípolozásában mester volt. Igaz, hogy elég hü szolgája akadt, ki a jó haszon fejében tanácsokkal mindig szolgált, de ezek alkalmazásában bámulatlan lelkiismeretlenségre saját korában csak XIV. Lajos tudta vinni. S kora szolgálai gondolkodására vall azon körülmény, hogy midőn a király más adók biján mindenki birtokának és értékének tizedrészét harácsolja el egyszerre, mint ujonnan követelt "királyi tizedet", a párisi Sorbonne-egyetem jogi kara, melyhez a király e kérdést saját megnyugtatóására áttette, habozás nélkül jelenti ki, hogy minden a királyé lévén e földön, kegyesség jele részéről, hogy alattvalói birtokának csak tizedrészét veszi el, holott az egészet is elvehetné.

A király még az éhínséget is hasznára tudta fordítani, mert eleve összevásároltatá a gabonát, hogy aztán mesés drágán adja el tulajdon alattvalóinak s legalább tízszer annyit nyerjen rajta, mint amennyibe neki került. Ezren és ezren hullottak el az éhhaláltól s ekkor a király operaházat állítottatott Versaillesben, hogy népe jajgatását tulkiabálják énekesei.

Ez ember végre, midőn országát teljesen a felosztás szélére juttatta, kezdett maga is feloszlan. Rákbetegsége, melyet kiesapongásaival szerzett, elhatalmasodott szervezetében. Már 1714-ben kezdettek a szenvedések türhetlenekké válni, a galant vén király azonban minden kis javulásnál reménykedett s folytatta régi élet-

űdült, *Mattasich-Keglevich* főhadnagy újból megszőktette.

Az eset, ha előre látni éppen nem is lehetett, némiképpen sejthető volt, mert egynéhány hónap óta több ízben megtörtént, hogy az ex-főhadnagyot Coswig környékén, hol a hercegasszony azelőtt tartózkodott, látták automobilon. A kalandos szőktetés részleteiről a következőket jelenti a táviró:

A hercegnőnek Bad-Elsterben, ahol kurát kellett végeznie, a «Wettiner Hof» szállóban az első emeleten hét egymásba nyíló szobából álló lakása volt. Kisérétében egy orvos volt, akit dr. Pierson drezdai intézetéből adott melléje, továbbá egy udvarhölgy és három tagból álló szolgálati személyzet. Egy óra is volt a hercegnőnek, akinek éjjel-nappal az eőszobában kezdett tartózkodnia.

Lujza hercegnő e hó 11-én jött a coswigi gyógyintézetből Bad-Elsterbe. Néhány nappal ezelőtt észrevették, hogy néhány ur, akik nyilván Mattasich Géza volt főhadnagy küldöttjei voltak, mindenáron azon igyekezett, hogy a hercegnővel beszéljen, vagy valamilyes módon papirt csempészessen birtokába. Noha a hercegnőt környezete egy pillanatig sem hagyta magára, úgy látszik, mégis sikerült egy papirt kezébe juttatni, amely a szőktetési tervről tájékoztatta.

Tegnap azután a hercegnőnek holt helyét találták. A rögtön megejtett nyomozás kiderítette, hogy a múlt éjjel egy és két óra között egy hölgy egy fuvarosnál kocsit rendelt Franzensbadba. A kocsis, aki még az éjjel elhajtott, ma reggeli hét óráig még nem tért vissza és a fuvaros, akit rögtön kihallgattak, nem volt abban a helyzetben, hogy bővebb felvilágosításokat adhatott volna. Ennek következtében rögtön Asch és Franzensbad környékén, valamint a határ közelében levő más helységeken puhatolódtak, de ezek a fázadozások sem vezettek semmi eredményre. A hercegnő őrizetere rendelt őrségek a hercegnő elutazásáról éppenséggel semmit sem vettek észre. A hercegnő minden valószínűség szerint egyedül szőktött meg; környezetének összes tagjai legalább még mind Bad-Elsterben vannak. Minden jel arra vall, hogy a szálló előtt automobil állott készen, amely nyomban, hogy a hercegnő kocsiba szállott, teljes gyorsasággal továbbrogtott. Lujza hercegnő összes ékszereit magával

módját. Vén hülye orvosa Fagon semmiképp sem akarta elhinni, hogy a rák meg merjen támadni oly hatalmas fejedelmet is, amilyen a Napkirály. Azonban a kór nem vette tekintetbe a koronás főt, hanem elhatalmasodott. A nagy ur 1715 nyarán ágyba esett s augusztus közepén már mindenki sejté, hogy állapotja reménytelen.

Végre aug. 21-én konziliumra jött össze öt doktor, de a más négy a világot sem mert volna más véleményen lenni, mint Fagon, a fődoktor. Tovább kuruzsolták tehát az előbbi módszer szerint. De már három nap mulva a király lábain megjelentek az üszkös foltok s az orvosok most már látták, hogy Fagon vén számár, kit rég el kellett volna kergetni. Egyik orvos a másik után próbálkozott, még Rákóczi Ferenc udvari orvosa, Láng uram is javallt a királynak, de azt sem adták neki, hanem amint Szathmári Király Ádám a palota előtt valami inástól hallhatta, az «consultatio után pedig mingyárt egy viperával fött levest adtak be ő Felsőghének, kit is mingyárt kihánt s megint rosszabbul kezdett lenni ő F.» Saint-Simon, ki közvetlenebb forrás után beszél, mert hiszen a király unokájának volt egyik belső embere s amugy is mindennapos udvaronca a királynak, tudja, hogy aznap a király gyóntatójával és Main-tenonnéval töltte egész kinos idejét és tömérdek titkos papírja elégetését rendelve el, e parancsa végrehajtását saját maga ellenőrzé. Az orvosok már meg nem menthetvén őt, átengedték Pater Telliernek, hogy a szennyes és rothadó testből a lélek tisztán kerülhessen ki.

Augusztus 31-én, miután a király kinlódásán az orvosok már segíteni nem tudtak, Rohan bibornokot hívták a haldokló ágyához. A haldokló számára való imádságokat mondták szüntelenül szobájában s az utolsó eszmélet-

vilte, amelyek nagy értéket képvisolnek; ugy-szintén készpénzt is vitt magával.

Nyomban, miután megállapították a hercegnő szőktését, fölfedezték azt is, hogy egy gráci ur is eltűnt, aki csak rövid idő óta tartózkodott a szállóban. Nyilván ez az ur volt az, aki másokkal egyetemben előkészítette a szőktést és a hercegnőhöz juttatta azokat az értesítéseket, amelyek a merész terv kezretülvitelére szükségesek voltak. A gráci ur nevét itt késő éjjelig nem sikerült megtudni, de megállapították rendes lakóhelyét és ebből azt gyanítják, hogy Mattasich Gézával összeköttetésben kell lennie.

Különös mindenesetre az, hogy a szőktést Franzensbad felé irányították, tehát ausztriai helység felé, holott a hercegnő férjének ausztriai illetékessége következtében éppen Ausztriában legkönnyebben volna törvény szerint indokolható a hercegnő feltartóztatása. Ez okból úgy vélik, hogy a kocsinak Franzensbadba való rendelése csak a hercegnő környezetének és a hatóságoknak megtevesztésére volt kieszelve. Mindezekre való tekintettel sokkal több valószínűség szól ama feltevés mellett, hogy a hercegnő Franciaországba akar szőktni. Bad-Elster negyedóra jársnyira van az osztrák határtól és mintegy öt kilométernyire Aschtól, amely ismét a bajor határ közelében van. Bad-Elsterből a szőktények pár perc alatt Szászországból Ausztriába, majd ismét Bajorországba juthattak. Bad-Elsterből igen jó országút vezet Ausztria felé. Mindezekből arra is következtethetni, hogy Ausztrián át igyekeztek a szőktények Franciaországba vagy — amire szintén Ausztrián át vezet a legközelebbi út — Svájcba. A legutóbbi időben — úgy mondják — sok levelet kapott Lujza hercegnő Mattasichtól.

Mattasich Gézáról utóbb megállapították, hogy nem Bad-Elsterben tartózkodott, hanem Svájcban volt legutóbb hosszabb ideig és ez is amellet szól, hogy a hercegnő Svájc felé vette útját.

Drezdai tudósítónk táviratozza: A hercegasszony eltűnésének híre, amely tegnap dél felé jött meg, kinos izgatottságot keltett. Annyi most már bizonyosnak látszik, hogy a hercegnőt nem akarata ellenére szőktették meg, mint első pillanatra hitték, hanem a menekülést jó előre kieszelték s minden eshetőséggel számolva, Lujza hercegasszony maga segítette elő. Elsterben azt beszélük, hogy Lujza her-

fővillanással a király még felismerte a bibornokot s pár szót szólott hozzája. Azontul teljesen eszméletlenül vergődött s környezete azt várta, mikor éri el a rák a hatalmasan dörömbölő szívet, hogy azt is megállítsa rothadási folyamatával. Az alsó test már egészen meg volt feketedve, a szobában alig lehetett percekig megmaradni, mert az uralkodó élve rothadt el, szörnyü büntetésül szörnyü búneiért. «Ujabb levelet küldött Gróff Tulúz Urunk ő Felsőghének» — írja Szathmári Király Ádám augusztus 30-áról, «az Felsőghes Király meggyógyulhatlansága felől s hogy reggel 4. négy óráig fogvást eszen sincsen s igen puffaszkodik s hogy nem gondolják, hogy eljen délig, nem várván egyebet az szemei befogattatásánál. — Mindazáltal délután három órakor észere jött; de senkit sem hoesátottanak bé az palotákban, mint azelőtt való napokban».

Ami naiv magyarunk is megtudta urától Rákócziól a boncolás eredményét és naplókönyvébe így jegyezte azt be:

«Az Királynak az belső nemes részeiben semmi nyavalyát nem tapasztaltanak, hanem azt vették észre, hogy az Gangréna vagy az Fene az háta girincsen ment fel az fejében s az hónallya alá s az öite megh; másképpen az belső részei miatt még elhetett volna ő Felsőghé 20. husz esztendeig, az mint az Doctorok conjecturálnak.»

A nagy király meghalt s trónra lépett a kis király, ki ekkor mindössze öt éves volt. Az örökségen összeveszték a gyámok, Orléans és Du Main hercegek s az ország az elképzelhetőnél is nagyobb nyomorba sülyedt. Még elbirta XV. Lajos tunya uralmát is és Pompadour s Dubarry aljasságait, kik után jött aztán az özönviz, k. g.

cegnő levelet hagyott hátra a Wettiner Hof fogadóbeli lakásán s abban azt írta udvarhölgyének, hogy a *Linderhofi gyógyintézet számára börtön volt* s a fogság már elviselhetetlen volt neki. Köztudomásu, hogy Mattasichnak, aki nem egyszer próbált Lindenhofban a hercegnő közelében férdőzni, Pierson tanár, titkos tanácsos, a gyógyító intézet vezetője azt mondotta, hogy nem tiltják el őt a látogatástól, azonban a fenséges asszony hallani sem akar róla.

Mattasich Géza meghitt barátai beszélnek, hogy az egykori főhadnagy nemrég *sikerült Drezdában találkozni Lujza hercegnővel*. Maga a hercegasszony intézte a dolgokat úgy, hogy őrzőinek tudta nélkül hosszasan beszélhessen Mattasich Gézával. Akkor történt, hogy a hercegasszony felvilágosította helyzetéről Mattasichot; közölte vele, hogy már nincs reménye ahhoz, hogy törvényes uton visszanyerje szabadságát és épelméjének nyilvánítsák, tehát hajlandó megszökni. Ennek a találkozásnak az volt a következménye, hogy a hercegasszony Elster fürdőre utazott. Ezt választották már akkor közös elhatározással, mert Elster közel van a határhoz. Ugy látszik, a hercegasszony környezete semmit sem vett észre, mert nem ellenkezett senki, hogy Lujza hercegnő felkeresse ezt a fürdőhelyet.

Minden jel arra vall, hogy a hercegnő már régen foglalkozott a menekülés tervével. Tegnapelőtt úgy rendelkezett, hogy másnap reggel, tehát a szökést követő reggel a szokottnál két órával később terítsenek reggelizni. Azt akarta ezzel elérni, hogy két órával később vegyék észre menekülését. Ez teljesen sikerült is.

Elster-fürdőn Lujza hercegnő a Wettiner Hof fogadóban maga választotta ki az első emeleten a lakást. Ugy szemelte ki a szobák fekvését, hogy közel legyen egy olyan lépcsőhöz, amelyen a szabadba juthasson még éjszaka is a nélkül, hogy a portás fülkéje mellett kellene elhaladnia. Teljességgel ki volt zárva, hogy bárki is a hercegasszony közelébe férdőzhessen az ő és a cselédség tudtán kívül, hacsak maga a hercegnő is nem úgy akarja, tehát nyilvánvaló, hogy Mattasich a hercegasszonyt az ő beleegyezésével szöktette meg.

A menekülők nyoma Bajorország felé vezet. Még eddigelé semmi hír sincs felőlük. Állítólag Asch volt az első helység, amerre a szökevények áthaladtak.

Drezdából táviratozzák folytatólag: A menekülőknek az eddigi kutatások szerint legalább hat órai előnyük van üldözőikkel szemben s így valószínűleg már Svájcba érkeztek, ahonnan hamarosan eljuthatnak Franciaországba. Elsterből a szélrózsa minden irányába nyomozókat küldtek, akik az uton a szembejövőktől tudakozódnak. Ezek a felvilágosítások csak megnehezítik a kutatást, mert igen sokan láttak autóbilt szerdára virradó éjszaka és erősködnek, hogy abban a hercegasszony ült kísérvivel. Így aztán a kikutatók minduntalan más-más irányt vesznek. Lujza hercegasszony és kísérvői minden bizonynyal valahol utolérték autóbilon a gyorsvonatot, amely Svájc felé ment. A nyomozás egyáltalán semmi sikerrel sem járt eddig. A menekülést elősegítette a borús, sötét éjszaka. Elster közönsége és a helység egész népe talpon van. Az első nyomok és egy állítólag éjszaka bérelt kocsititokzatos története Bajorország felé mutatnak, de azt hiszik, hogy a menekülők félre akarták vezetni üldözőiket, ami, úgy látszik, sikerült is. Az elsteri hatóság egyenesen Drezdából kért utasítást a menekülők üldözésére és a rendelet még tegnap megérkezett.

A hercegnő szökése a legaprólékosabb részletekig elő volt készítve. Lujza hercegasszony tegnapelőtt este azt a kívánságát fejezte ki környezete előtt, hogy színházba szeretne menni. Ezzel is el akart oszlatni minden esetleges gyanút. Később rosszultról panaszkodott a hercegnő és kérte környezetét, hogy szerdán délelőtt engedjék tovább aludni a szokott időnél. Így történt, hogy csak délelőtt 10 órakor vették észre eltűnését. Mikor kamarahölgye tíz óra körül fel akarta kelteni a hercegnőt, ágyát érintetlenül találta. Legutóljára kedden éjféltáj-

ban látták Lujza hercegasszonyt. Valamivel éjfél 12 óra előtt még nyugodtan és élénken társalgott környezetével. Ugy látszik, aztán megvárta, míg mindenki lefekszik s míg az ápoló mélyen alszik. Elsterben azt beszélnek, hogy a hercegnő a szobája erkélyéhez támasztott létrán jutott le a kertbe. Ezt azonban még nem lehetett bizonyossággal megállapítani. A hercegasszony hozzátartozóit és Pierson tanárt, akiket táviratilag értesítenek a történetekről, még ma reggel Elsterbe várták.

A szöktetés jogi következményei. Az osztrák, illetve horvát büntetőtörvény szerint, mely utóbbi *Mattasich-Keglevichre*, feltéve, hogy ő a szöktető, alkalmazandó lesz, nem szolgál enyhítő körülménnyel, ha a szöktetés a hercegnő beleegyezésével ment végbe. Ugyanis a törvény 96. §-a szerint a szöktetés tényét nem változtatja meg az sem, hogy a férjes nő férjét egy harmadik személylyel önként hagyja el. Ugyanilyen elbírálás alá esik, ha gyámság alatt álló egyén távozik a helyéről. A jelen esetben a hercegnő törvényesen gyámság alá helyezett lévén, gondnoká, dr. *Feistmantel*, az alsó-ausztriai ügyvédi kamara elnöke, bünvádi feljelentést tehet s követelheti a hercegnőnek visszahozatalát.

Vége a vakációnak.

[Budapest, szeptember 1.]

Vége lett a nyárnak. A lekaszált rétnak újra kihajtott, zsenge fűvét ménesek, gulyák tapossák, a kánikula melegét elfujja Demeter őszi eső hajtó, lagymatag szellője. Az erdőknak a naptól megperzselt lombjai között valami kellemes áradata támad az üdítő hűvösségnek s a megsárgult szőlőlévélnyárból kimosolyog a tőkének aranyos, vagy félig pirosuló gerezdje. Csendes alkonyatkor, mikor az ág se mozdul s a nádas elfelejti suttogását, páráktól terhes köd borul le a láthatárra s miközben szálló vadludaknak bucsu gágogása hangzik a magashól: idelelt felzokog a pásztor tilinkója, őszi hangulattal töltve el az álmadozó lelket. Hajh, itt a szeptember, vége az édes vakációnak. A vidéki kuriák, falusi uri házak őszi rózsát hajtó, virágos kertjeiből titokzokogása hangzik egy-egy jó édes anyának, mire a nap felkél, viszik a diákat a messze városba, idegen világba, elszakítják az ő anyai kebléről.

Az első bucsuzás, hajh ez a legfájóbb, a legkeservesebb. Eddig az övé volt, egyedül az övé az a vásott lurkó. A szivéről szakadt s virrasztott felette, hogyha kis ágyában lázalom nehezült ziháló mellére Leste a növést s most elviszik tőle, és ki tudja hogy viselik gondját? Már vagy két hónapja sűrű könyhullás közt varrt, egyre varrt rája, minthogy ha egy egész árvaházat kellett volna ellátni hófehér ingekkel, rózsaszinnel himzett patyolat kendőkkel. Azt a diákládát szinig tele rakta, meg újra megnézte, hogy meg van-e minden a drága fickónak, aki éppen akkor dulakodott nagyban a szomszéd fiával, s minthogy sikerült azt jól hátba vágnia, egy merész ugrással úgy vetette magát által a palánkon, hogy bizonyos helyen egy nagy roppanással végig ketté hasadt a földi gunyája.

— Nem verlek meg lelkem, Bandikám, nem bánlak, — vigasztalta lágyan — ugyis nemsokára más teszi rád a kezét, én édes szülőtem.

És amint hogy eljött most az utolsó est, az aggodalmaknak százfélé érzelmé szorította össze anyai szivét s mikor megcsendült a esteli harangszó, imádkozott érte, azután bement az utcai szobába, ahol Bandi éppen most szedte magába az új életre szóló apai tanácsot. Mert az édes apa szigorú ember volt, maga is megjárta azt a hasznos utat, melyre Bandi fia most teszi rá lábát. Bandi csak hallgatta. Komor arcot vágott s néha-néha titkon belekandított a nagy falitükörbe, hogy van-e neki is olyan tudományos ráncsa a két szemöldöke között, mint aminő vagyon az édes atyjának. Két öcsese a tanácsok alatt kiszökött a konyha elébe s nagy játékot kezdett a Bodri kutyával, melynek vihogása, amint behallatszott, Bandi szinte tüskén ülve várta, hogy mikor ugorhat ki ő is a pitvarba. Mert azt meg kell adni, hogy a Bodri

kutya a faluban nem volt a legutolsó állat. Hosszu, fakó szőrű, kedélyes játszótárs. Savó szeméből az örökös jókedv nevetett ki. Tudománya is volt. Két lábra felállott, azután úgy táncolt; a birkozáshoz meg szörnű vala kedve. Ha Bandira valaki csak félszemmél nézett, fogait mutogatta, melyek fehérek valának, pedig amint tudjuk, Bodri soha sem használta sem kezét, sem fogport. Bandi meg két öcsese nagyon szerette az okos kis jószágot, meg voltak győződve, hogy kitünőbb pajtás nincs a kerek földön ennél a kutyánál. Ugy vacsora után, mindig közre fogták s a Bodri ilyenkor előadást tartott nagy kutyahumorral. Ha azután néha odaát a szomszédban a vén kasznárkisasszony énekelni kezdett, a Bodri kidugta a fejét az utcára s oly versenyvonítást vitt véghez a huncut, hogy a három lurkó majd hogy holtra nem pukkadt, a homokban hempergett a nagy nevetéstől.

Hogy minő keservek szállták meg Bandinak a kedélyvilágát, hogy ezen az estén komolykodnia kell s nem vehet részt a szokott élvezetben — el lehet gondolni. Folyton azon törte a gonosz kobakját, hogy soká tartanak-e még az apai tanácsok; jut-e idő arra, hogy a Bodri kutya nagy bolondságain még egy jót nevéssen. Hajh, várnia kellett és bölcsen hallgatni, miközben az édes, gondos anya még egyszer föl-föl nyitotta a ládját s igazgatta, rakosgatta a sok egyet-mást, melyek közé Bandi már rég becsempészte saját készítette, apró kis puskáját, amelynek gummi a rugója s amelylyel olyan isteni élvezet verebektet lőni, vagy a szomszédoknak ablakát bezuzni.

Végre egy vigasztaló hang szólt ki a konyhából, amely véget vetett az apai tanácsnak. Zsuzsi a szakácsné rezegtetete meg azt a fuvolahangot:

— Tessék vacsorálni!

Ez a vacsora volt nagy, hosszú időre, majd egy esztendőre, otthon az utolsó. Az volt vigasztaló, hogy ez az estebéd még szent karácsonyi lakomának is hátran beillett volna. Fényes ezüst gyertyatartókban lobogtak a gyertyák kékes-sárga lángi, hirdelve, hogy ünnep van a háznál: a Bandi gyerekek bucsuzó ünnepe. Az apa szokatlan komorsággal ült a zsöllyeszekében; az édes szüle meg néha-néha hosszan úgy elnézte Bandit, minha leakarná fényképezni, oda, a lelkébe. A két kisebb fiu meg sem mert mukkani, csak szótlanul csipte meg az asztal alatt egyik a másiknak a lábszárát, combját. De enni nem ettek, ami édes anyjuknak sóhajt csalt ajkára:

— Ugye kicsikéim, Bandit sajnáljátok, hát azért nem esztek?

Pedig dehogy azért. Az volt az oka a nagy étvágytalanságnak, hogy a Bandi gyerek még vacsora előtt kilopott a lábasból két sült libacombot s azzal jó megtömté őket. Hanem azért valami megmagyarázhatatlan fájó érzés fogta el mindnyáját a kerek asztalnál. Ott a gyergyafénynél mintha a butorok, az öreg almárium. mind-mind, egytől-egyig valami fűnapi színbe borult volna. Mintha a falon függő Petőfi-képhaldokló alakja reá nézett volna a Bandi gyerekekre nagy szemrehányással:

— Hát elhagysz rossz gyerek? A falut, a kertet, a jó szülőházat?

Mintha másként csengtek volna a poharak s a villák csörgése is olyan tompa volt. Az udvarról behangzott a Bodri kutyának fájó nyihogása. Bandi szeretett volna rögtön kirohanni, hogy egy elesent szárnyat oda dobjon neki, de a nagy meghatottságtól meg sem mert moccanni.

Azután megjelent ismét a Zsuzska leányzó. Elvitt abroszt, tányért, miközben az apa rágyujtott az öblös, cimeres, nagy tajték pipára s oda intve Bandit a divánra, szokatlan gyengéden megsimogatta bozontos fejének kuszált, szőke hajfürtjeit.

— Ami tanácsokat édes fiam adtam, el ne feledd őket, mert én azokat a nehéz tapasztalat iskoláján szedtem.

És Bandi e megjegyzést nem is felejtő el, hanem a bölcs tanácsokat még azon az estén mind elfelejtette az utolsó szóig.

Végre bekandikált a hold az ablakon s elnyugodtak szépen. Ez volt az első éj ebben az életben, amikor Bandi nem tudott aludni. Maga előtt látta a táv-

városet, nagy kóházaival, zsongó életével. Azt a nagy iskolát, azt a sok szigorú professzort, meg azt a temérdek nádpalcát. Mert hát Bandi atya megvala győződve, hogy ahol ő tanult, abban a városban önthetik csak bele a tudományt a fia fejébe s még hogyha talentum csak egy mérsékeltlen volna is a gyerek kobakjában, akkor is ember lesz, nagy ember belőle. Bandi ugyan soha világlétében el nem gondolta, hogy miféle nagyság rejtőzhetik benne, mert ez ideig csak a madarászásra, verekedésre és csillagragatásra érzett magában nagy hajlandóságot. Hajh, de hát ha így van, hogyha úgy kell lenni, akkor nagy ember lesz, vigye el az ördög.

Ekkor már szürkülni kezdett a keleti égbolt s Bandi, édes anyja egy érintésére, kiugrott az ágyból. Az egész házinép mind felébredt vele. Fejétől lábáig ujba öltöztették s ami fő, a Zsuzsi szakácsné «ifur-nak» szólította, ami nagy önérzettel tölté el a lelkét. Ott a reggelinél nyakik a kávéba akarták fürösztetni, de hát a diáknak most nem csuszott le az omlós kalács a torkán. Nagy pattogás között állt elé a kocsi és felültek hárman. A kocsi a bakra, Bandi s édes apja a hátsó ülésre. A jó édes anyja nem tarthatva vissza kitörő könyeit, elkezdett zokogni. Bandi két kis öcséje pityergett, s Zsuzsi meg bögött, amibe beleszólt a Bodri kutya fájó vonítása. Csak Bandi tartotta magát nagy vitézül, könytelen szemekkel nézte a jegenyét, melynek tetejéről tegnap szedte le a sárga rigó fészket.

Am hogy megindultak, elhagyták a falut, el a bükös erdőt, el a másik falut, s az utszéli tanyákat, hát a Bandi gyerek egyszer csak sírás közt, fúdkolón zokogva borult az apjára.

— No, mi bajod Bandi?

— Mi... ha... jom? Hát... csak... az... hogy... nem fo... fog... tam kezét a... a... Bod... ri ku... tyá... val...

Vége van a nyárnak, a vakációnak. A reggeli órákban szekerek döcögnek a város utcáin. Jó vidéki apák ülnek benne, meg pár ifju gyerek könnyel telt szemekkel. Ugy biztat valami, hogy rájuk kiáltak:

— Eredjete vissza! Azt a falut, az erdőt, a virágos kertet, azt a szülőházat, azt a holdogságot, amit elhagytatok nem adja hajh senki, soha többé nemtek vissza a világon!

NAPIHIREK.

Budapest, szeptember 1.

— (Időjárás.) Nyugaton a levegőnyomás emelkedett, csekély depressziók vannak keleten és az Alpeselek táján. Európában kisebb-nagyobb esők mindenfelé előfordultak. A hőmérséklet nyugaton alacsonyabb lett.

Hazánkban az idő tegnap száraz volt és a hőmérséklet normális értékére emelkedett. Ma reggel a délnyugati részeken eső állott be.

Jóslat:

Sok helyütt, főleg a nyugaton eső várható hőmérséklettel.

Hőmérséklet: 22-9 C. fok.

— (A bajor herceg-régens gyöngékedik.) Münchenből jelentik, hogy *Luitpold* bajor régensherceg, aki eddig Linderhofban időzött, több vadászathoz nem vesz részt, amivel kapcsolatban a lakosság körében makacsul tartja magát az a hír, hogy a régensherceg beteg és a legutóbbi két hét alatt gyöngeségi rohamok fogták el. Ez volt az oka annak is, hogy a hohenschwangau kastélyába való átköltözést több ízben elhalasztották és a régensherceg csak ma utazott oda, még pedig kocsin.

— (Murad exszultán temetése.) Konstantinápolyból távirják, hogy Murad exszultán temetése egész csendben és a legnagyobb egyszerűséggel ment végbe. Alig 50 ember a palotából követte a koporsót, de nem volt köztük sem hivatainak, sem a szultán külön küldötte. A holttestet a samerai mauzoleumban, a Jemidsami stambuli mecset mellett temették el. Eltekintve egy hivatalos közléstől, mely Murad halálát jelentette, nem jelent meg a sajtóban más jelentés, mert ennek nem engedték meg, hogy a do-logról írjon.

— (Eduárd király Marienbadban.) Eduárd angol király nagyon jól érzi magát a cseh fürdőhelyen s legfőképpen a fürdővendégek tola-kodó érdeklődése

kedvelteníti el néha. Tegnap, mint Marienbadból jelentik, Eduárd király sir Stanley Clarke tábornok, szárnysegéde kíséretében az Egerländer-féle kávéházba ment s ott a nagyszámú közönség között egy asztalnál foglalt helyet. A pincértől elkérte a *Times* és a *St. James Gazette* s majd ő olvasta föl szárnysegédének a háboru hirt, majd pedig a szárnysegéd olvasott föl a királynak. Azután beszélgetni kezdtek a háborúról s a közelben levők jól látták, amint király, aki eddig jókedvű volt, hirtelen elkomolyodott. Különben nagyon fesztelenül viselkedett a kávéházban, amelynek közönsége ezuttal legkevésbé sem volt a terhére érdeklődésével.

— (Várják a trónörökösöt.) Nagyban várják Rómában a trónörökösöt. Rómából jelentik, hogy *Morisan* szenátor, orvosnár tegnap *Raconnigibe* utazott, ami azt bizonyítja, hogy *Heléna* királyné lebe-egedését minden pillanathban várják. Melano festő-művész a király meghívására szintén *Raconnigibe* utazott.

— (Negyven éves papi jubileum.) A dunamelléki ref. egyházkerülethez tartozó *vértessaljai* ref. egyház két napon át tartotta közgyűlését a fejmegyei baracska ref. templomban. Az egyházmegye összes lelkészei együtt voltak s egyben ünnepelték *Báthory Dániel* baracska lelkészt, aki tegnap töltötte be ottani lelképástorkodásának harmincötödik, papságának pedig negyvenedik évét. A jubileumra megjelentek *Baksay Sándor* dunamelléki ref. püspök, *Horváth Gyula*, *Károly József* orsz. képviselő, *Szűcs Jenő* főszolgabíró, *Tarifás szolgabíró*, *Perczel Ferenc* s a környékbeli intelligencia. Az ünnepséget *Koncz Imre* egyházmegyei esperes üdvözlő beszéde nyitotta meg, aki szép szavakban emlékezett meg a nap jelentőségéről, örömet fejezve ki a püspök jelenlétének. Bejelentette ezután, hogy gr. *Degenfeld Lajos* akadályoztatása miatt a világi elnökséget *Vásárhelyi Géza* vállalja el. *Lévay Lajos* főjegyző üdvözölte ezután a jubiléumot, majd az egyházmegye tanítói karának részéről *Márton László* beszélt. *Hollóssy Ernő* a közönség részéről tartott beszédet, majd *Forgács Endre*, az ismert tollu pap szavalt el alkalmi ódáját. Ezután *Csontos Andor* a hívek jókívánatait tolmácsolva, átnyújtotta azok ajándékát — egy remek művű bibliát. A jubiléum megatva mondott a megemlékezésért köszönetet. Délután lakoma volt a község háza termeiben, amelyen sok felköszöntő hangzott el úgy az ünnepeltre, mint a püspökre.

— (A szerb koronázás.) A sokszor demantált koronázásra mégis csak nagyban készülnek már Szerbiában. Párisból már Belgrádba szállították az ujonnan készült koronát, jogart s ország-almáját s át is adták már a metropolitának. Az új koronázó jelvények bronz-öntvényből készültek. A korona-peremén felírás van, mely a popolai felkelésre emlékeztet. Sem a koronát, sem az almat nem díszíti semmiféle ékszer vagy nemes fém, csupán a jogaron díszlik egy 13 karátos gyémánt, mely még *Kara Györgye* idejéből származik. A bronzanyagot a popolai ütközéteből való ágyu szolgáltatta. Az összes költségek nem rugnak többre 20.000 dinárnál.

— (Mollináry Beatrice meghalt.) Comóban a napokban halt meg 76 éves korában, *Mollináry Beatrice* báróné, néhai *Mollináry Antal* tábornok-nagy felesége, akiről a Boszniában hírnevet szerzett *Mollináry*-ezredet elnevezték. A tábornok-nagy nyugalomba vonulása után Comóban telepedett s itt halt meg néhány évvel ezelőtt. Fia, *Mollináry Ferenc* báró, Szerajevó kerületi parancsnoka.

— (Palotaharc a szultán palotájában.) Még mindig nem szivárogtak ki tökéletes híradások arról a puskatűzről, mely tegnapelőtt a szultán palotájában lefolyt. A *Jildiz*-palotában — mint újabban jelentik — több mint tizenkétezer katona van. E testőrség ázsiai, arab, afrikai, kurd, zeibek és albán katonaságból áll. Az albán testőrség két ezred, az egyikben az északi félvad albánok, a gegák, a másikban a déli albánok, a toskák vannak. E két rokontörzs katonái régóta civakodnak azon, hogy ki a nagyobb hős. E civakodás tetőpontját érte az albán tiszték rivalitása következtében. Egyik irigykedett, hogy a másikat előléptették, vagy rendjelet adtak neki. A civakodást,

mint rendesen, vérrel intézték el. Az egyik ezred fegyvert fogott a másik ellen és elkezdődött a puskatűzelés, mely háromnegyed óráig tartott. Elesett *Tarik* basa tábornok, a rettégett *Faik* basa fia, továbbá elesett egy őrnagy és több altiszt és katoná. A sebesültek száma is nagy. Akik a tűzelést a palota környékén hallották, azt hitték, hogy a szultánt detronizálják. Nagy volt a rémület a császár hálótermében is, mig meg nem tudták, hogy mi az oka a tűzelésnek. Felsőbb rendelet folytán a többi katonaság kiszorította az albánokat a szomszédos kaszárnyákba, elválasztva őket. Lefegyverezni nem merték őket, mert ellenszegüléstől és újabb vérontástól tartottak. Igen óvatosan, ígéretek mellett, ki-csálták a főbűnösöket a kaszárnyákból és a *Dolma-Bagcse*-palota kaszárnyáiba zárták őket.

— (Háromszáz éves sirkő.) *Kassáról* írják, hogy a *Mihály-kápolna* előtt levő térnek rendezése alkalmával a minap a földben egy igen régi és ritka sirmemlékre akadtak. A becses példány 1630-ban készült *Kalmár György* gyermekei részére. Középen a család nemesi címere látható. A cimere alatt a köközepső részére *Jób* könyve XIX. énekének 25. verse van bevéve. A családra vonatkozó felirat teljes szövege meg a következő:

ITT FEKSZENEK KALMAR GIORGINEK
KET GIERMEKE EGI LIEANZO ES EGI
FIV MELIEK AZ URBAN EL NIVGOTTANAK
... 1622 ESZTENDŐBEN KIK-
NEK ISTEN ADGION TSENDEBEN NIVG-
VAST ES VDOSSEGES FELTAMADAST
AZ VTOLSO NAPON. TVDOM HOGI AZ
EN MEGVALTOM EL ES AZ VTOLSO
NAPON A FÖLDBÖL FELTAMADOK ES
KÖRÜL VETETEM BÖRÖMMEL ES AZ
EN TESTEMBEN LATOM MEG ISTE-
NEMET.

A rendkívül nagy műbecsessel bíró sirkövet beil-lesztették a *Mihály-kápolna* külső falazatába.

— (Stössel tábornokot), *Port-Arthur* hős védőjét, tudvalevőleg lefogalták maguk számára izraelita polgártársaink, kisütvén, hogy a vitéz orosz tábornok nagyapja lengyelzsídó volt. Igaz, hogy fennevezett polgártársaink saját hitsorsosaikra nézve mindig jó érte-süléssel szoktak birni, azonban, néha tiszta nemzeti hiúságból elvetik a sulykot, midőn tősgyökeres keresztényeket is lefogalnak saját számukra. Így emlékezünk arra, hogy *Bernstein Béla* rabbi a magyar szabadságharc zsidó katonái közé iktatta *Mogyoródy* ezredet is, mivel hogy hát őt *Kaiser Adolf* lovagnak hívták valamikor. Persze a derék magyar ezredesnek semmiféle felmenői között nem volt mózesihitű egyén. *Stössel* tábornokra vonatkozólag lapunk egyik barátja ezt közli velünk: *II. Rákóczi Ferenc* főhadsegéde (generál-adjutánsa) volt *Stössel* *Kristóf* ezredes, ki urával végigharcol-ván a forradalmat, 1810-ben *Lengyelország*ba ment és ott megtelepedett. *Ivadékai* már *Orosz-or-szág*ba mentek át, miután sohase vallották magukat lengyeleknek. Ez ágból származott *Port-Arthur* védője, kinek dédapja felvidéki magyar ember, *Rákóczi* katonája volt és lutheránus.

— (A magyar kaszárnyafelírás.) Bécsi lapok közlik trieszti távirat alapján, hogy a fumei tengeré-szeti akadémia parancsnoksága rendeletet kapott *Bécsből* a közös hadügyminiszterium tengerészeti osztályától, hogy az akadémia palotájára alkalmaz-zák a magyar felírást.

— (Agyonlőtt vadász.) A *Sopronnal* szomszédos *klimpai* vadászterületen *Sauer István* vadór vador-zókra bukkant, akik midőn a vadórt meglátták, futás-nak eredtek, de menekülés közben a vadórra vissza-löttek. *Sauer* utánuk lött és *Schuh János* *klimpai* lakost úgy megsebesítette, hogy meghalt.

— (Utlevelőség a rendőrségen.) A közönség ér-dekében való lényeges újítás lépett ma életbe vég-érvenyesen. Az utleveleket máttól kezdve ugyanis a fővárosban a rendőrség állítja ki. Augusztus 15-ike óta kísérletezett az utlevélügy reformjával *Császár István* rendőrfogalmazó és *Horváth Jenő* rendő-rsegédfogalmazó. A kísérlet bevált és így máttól kezdve már nem a belügyminiszterium, hanem a rendőrség állítja ki az utleveleket. Az utlevélügyet a rendőrségen dr. *Schreiber* *Emil* fogalmazó intézi. Az utlevélügy kis- és nagyközségekben az alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban pedig a rendőrkapitány hatáskörébe tartozik.

— (Beiratások az egyetemen.) A m. kir. tudomány-egyetemen a beiratások az 1904—905. tanév első felére folyó évi szeptember hó 1-én kezdődnek és bezárólag 12-ig tartanak. Akiknek valamely elháríthatatlan akadály miatt a kitűzött határidőn belül lehetetlen személyesen jelentkezniük, akadályoztatásukat hiteles okmányokkal igazolják és az illető kar dékánjához intézett kérvényben előjegyeztetésüket kérelmezzék, megjelölve azon időpontot, amikor beiratás végett személyesen megjelenhetnek; ami azonban október hó 6-án túl nem terjedhet. Beiratkozni csak személyes jelentkezés alapján lehet. Az ezen követelmény ellen vétők a legszigorúbb fegyelmi eljárás alá esnek. Tandíjmentességi ügyben előjegyzésnek helye nincs. A tandíj összege a rendes és gyógyszerészhallgatókra nézve kivétel nélkül 75 korona. Akik tandíjmentességért folyamodnak, kötelesek szabályszerűen felszerelt s az illető kar tanártestületéhez címzett folyamodványukat az illető kar dékánjának hivatalában a beiratási rendes határidőben (1904. szeptember hó 12-ig) benyújtani. Katonai szolgálatot teljesítők folyamodványait 1904. október hó 8-ig adandók be. Előjegyzésnek és a tanártestületi határozat ellen felebbezésnek, illetve felfolyamodásnak helye nincs. Ily irányú beadványok el sem fogadhatók. Heinrich Gusztáv, rektor.

— (A jegyzők kongresszusa.) Szokásos évi gyűléstük e hó 25-én tartják Budapesten a községi jegyzők és körjegyzők. A gyűlés Pest vármegye székházában lesz s délelőtt kilenc órakor kezdődik. Előző nap délután három órakor választmányi ülés lesz a Pannónia-szállóban. A kongresszus, amely Kuncze Imre elnök vezetésével fog lefolyni, a «Magyarországi községi és körjegyzők országos központi egyesülete» keretében történik. Az országos gyűlésnek ez a részletes programja:

1. Elnöki jelentés. 2. A vizsgáló bizottság jelentése az egyesület 1903. évi pénztári számadásának megvizsgálásáról. 3. A számvizsgáló bizottság jelentése az «Erzsébet királyné községjegyzői árvaház-alap» 1903. évi számadásáról. 4. Az egyesület 1905. évi költségvetésének megállapítása. 5. Az Erzsébet jegyzősegítő egyesület alapszabálytervezetere érkezett vélemények tárgyalása, esetleg az alapszabály megalkotása. 6. A békésvármegyei jegyző-egyesület belépő nyilatkozata a középponti egyesület kötelek. 7. Az aradvármegyei jegyző-egyesület indítványa a községi és körjegyzők nyugdíjügyének egységes alapon való rendezése, közjogi helyzetüknek megállapítása, szolgálati szabályzatuknak és fegyelmi felelősségüknek a változott viszonyoknak megfelelő rendezése tárgyában. 8. A biharvármegyei jegyző-egyesület indítványa, hogy Tisza István gróf miniszterelnök, az általános közigazgatás és a jegyzők érdekei iránt tanúsított meleg érdeklődésének elismerésül, az országos jegyző-egyesület örökös disztagjává választassák. 9. A biharvármegyei jegyző-egyesület indítványa a vasárnapi munkaszünetnek a korcsmára és egyéb pálinkamérőüzlethez való kiterjesztése iránt. 10. A biharvármegyei jegyző-egyesület indítványa a jegyzők és családjaik részére kedvezményes vasuti menetjegyek engedélyezése iránt. 11. A biharvármegyei jegyző-egyesület a belügyminiszterhez felterjesztés intézését indítványa, hogy a községi közigazgatási tanfolyamokon előadókul a községi és körjegyzők nagyobb számban alkalmazzassanak. 12. A biharvármegyei jegyzőegyesület indítványa a közegészségügy államosítása és a községi és körvívósi nyugdíjintézmény létesítése iránt. 13. A biharvármegyei jegyzőegyesület indítványa a nádorló cigányok ügyének törvényhozási uton való szabályozása tárgyában. 14. A jász-nagykun-szolnokvármegyei jegyző-egyesület indítványa az adóreform életbeléptetése és az egyszerűsítésnek az adóügyi igazgatásra való kiterjesztése iránt. 15. A jász-nagykun-szolnokvármegyei jegyző-egyesület feliratot indítványoz a közigazgatási bíróság ama határozata ellen, hogy a rendezett tanácsú városok jegyzői fizetésük után községi pótdómentesség kedvezményében nem részesülnek. 16. A választmányi ülés előtt 48 órával az elnökséghez érkező indítványok tárgyalása. 17. Tisztújítás.

— (Az aradmegyei román tanítók.) Mint aradi tudósítónk jelenti, az aradmegyei gör. kel. román tanítók most tartották évi nagygyűléstük Világoson. A tanító-gyűlések pedagógiai ügyekkel szoktak foglalkozni; de az aradmegyei román tanítók e helyett a nemzetiségi politikába ártották magukat. A tanító-gyűlésen hosszú és szenvedélyes vitát kezdtek a népiszkolai reformtervezet felett, amelyet azért tartottak olyan sérelmesnek, mert megköveteli a felekezeti tanítóktól is, hogy magyarul tudjanak és tanítsanak. E miatt a népiszkolai törvénytervezet ellen állást foglaltak s kimondták, hogy megkeresik az

aradi görög keleti román szentszéket, miszerint az ellen a vallás- és közoktatásügyi miniszternél tiltakozzék s azt kellő formában hozza kifejezésre. A gyűlés után persze nagy lakoma következett, amelyen a derék oláh tanítók, nem késtek még jobban kimutatni a foguk fehérlését. Volt persze nagy ivás, cigánymuzsika és — mint mindenütt, ahol román «testvéreink» csomóba verődnek — galád tüntetés a magyarság ellen. Amikor ugyanis a disz-szónok kiűrtette a királyra emelt poharát, a gyűlevész népség odakiáltotta a cigánynak:

— Gotterhalte! Gotterhalte!

A primás azonban keresztbe tette a kezét s nem mozdult.

— Cigány, huzd a Gotterhaltét! — ordították unisono ujfent.

Megint nemet intett a becsületes cigány és akkor sem hajlott a parancsra, mikor nekirontottak az oláh tanítók. Miután tehát nem sikerült eljátszatniok a gyűlést nótát, tehetetlen dühükben azután a tanítók neki fogtak a Gotterhalte elénekléséhez, oláh nyelven, zenekíséret nélkül...

— (Nagy vasuti szerencsétlenség Amerikában.) Montrealból, Amerikából nagy vasuti baleset hírére hozza a táviró. A részletes tudósítás még hiányzik, de úgy is kitűnik, hogy a szerencsétlenség nagyarányú. A baleset Quebec tartományban Rickmond közelében a Grand Trunk vasuton két vonat összeütközése folytán történt. 11 utas életét veszítette, 25 megsébesült.

— (Értékpapirlöpés.) A varsói rendőrség táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy Varsóban Kohoska Katalin magánzónától Grünert Leó huszonhárom éves rovott multu tolvaj 34.500 rubelt érő értékpapirt ellopott. Az értékpapirokat a tolvaj átadta Simmelmann Josef nevű társának, aki Schmid Mihály névre szóló utlevéllel külföldre szökött az értékpapirokkal. Berlinben már megkísérelte, hogy eladja a papirokat. Az ellopott értékpapírok a következők: 5000 rubel névértékű 4 százalékos orosz járadék 161 serie 259 és 266 szám, 121 serie 006 és 003 szám, 212 serie 133 és 158 szám; 1000 rubel névértékű 4 százalékos orosz járadék 251 serie 3017 és 3018 szám, 251 serie 3020 és 3021 szám; 500 rubeles járadék, amelynek a száma ismeretlen. Aki az értékpapírokat kézrekeríti, 3000 korona jutalmat kap.

— (Öngyilkos gyógyszerész-segéd.) Czapik Rezső huszonegy éves gyógyszerész-segéd ma reggel hét órakor Ujpesten Árpád-utca 38. számú lakásán morfiumot és opiumot ivott és pár perc múlva meghalt. Hátrahagyott levelében azt írja, hogy gyógyíthatatlan mellbetegsége miatt hal meg. Holttestét az ujpesti halottasházba vitték.

— (Hírek a rendőrségről.) Baleset. Halász Béla 19 éves pézsgyőr ma reggel a Filatorigát mellett levő vámnál a Flobert-puskáját tisztogatta. A fegyver eközben elsült és a golyó a pénzügyőrt a mellén találta. A mentők a szerencsétlent eszméletlen állapotban vitték a Margit-kórházba. — Lersett az állványról. Gerina Ferenc budapesti születésű 50 éves napszámos az Ó-utca 41. számú ház állványáról leesett és jobb lábát törte.

x Fölhívjuk olvasóink figyelmét Herczeg és Horvát Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az «Adria» szállóval szemben létező női-divatáruházára.

Ifjusági könyvtárak.

Budapest, szeptember 1.

Nagyfontosságú rendeletet adott ki a mai napon Berzevicsy Albert kultuszminiszter, mely a régóta tervezett népiszkolai ifjusági könyvtárak alapját van hivatva megvalósítani. A rendelet — melynek lényegére még visszatérünk — valamennyi tanfelügyelőséghez és kirendeltséghez s a fumei kormányzóhoz van intézve. Lényege a következő:

A népiszkolai ifjusági könyvtárakat intéző bizottság az elemi népiszkolai ifjusági könyvtárak részére alkalmas könyvek jegyzékét, valamint az ifjusági könyvtárak típusait immár megállapítván, a szóban forgó könyvjegyzékben felsorolt műveket a hivatali elődóm által 1158/902. sz. a. kelt rendelettel kiadott és a népiszkolai ifjusági iratok megbirálásáról, jegy-

zékbe iktatásáról és használatáról szóló «Szabályzat» második szakasza értelmében a fentemlített bizottságnak felelős ajánlatára ezennel a népiszkolai ifjusági könyvtárjegyzékbe iktatom és az ifjusági könyvtárak megszabott típusait jóváhagyom. Ezen könyvjegyzék közzétételének célja és feladata nem csupán egy hivatalos katalógus megállapítása, hanem lényegében és jövőendő eredményeiben mélyrehatóbb és fontosabb bizonyos tekintetben az ifju nemzedék egész műveltségének irányítása és nemesítése a számukra megválogatott jó olvasmányok által. Az összes elemi iskolákat számbavéve, még csak minden tízenötödik iskolában van ifjusági könyvtár és ezek legtöbbjéből is hiányzik minden tervszerűség, továbbá sok ifjusági könyvtárban aránytalanul nagy a nem magyar nyelvű (német, tót, oláh) művek száma. Ily viszonyok között a most közzétett könyvjegyzék csak akkor fog valóban testet ölteni, ha minél előbb és minél nagyobb számban szervezettek a népiszkolai ifjusági könyvtárak. Evégből elrendelem, hogy az állami és államilag segélyezett községi elemi népiszkolákban egyszerre állítsanak fel a megfelelő könyvtár típusok. Egyszersmind megengedem, hogy az ifjusági könyvtár költségei az iskola költségvetésébe állítsanak be. Sőt amennyiben ezekből az ifjusági könyvtárak egyszerre megvalósíthatók nem volnának, azon leszek, hogy ha a törvényhozás a szükséges fedezetet rendelkezésemre bocsátja, lehetőleg állami segítséggel is létesüljenek ifjusági könyvtárak. Figyelemmel a kisebb s nagyobb iskolák különböző s fokozódó szükségleteire, a könyvjegyzékben három könyvtár típus található. Mindenik típusnak két fokozata van, az első az elemi iskolások, a második az ismétlő iskolák s az ifjusági egyletek nagyobb tanulóinak ajánlott művekből áll. Az első típus 72 kötet könyvből áll s áruk 130 korona 46 fillér. A második típus kiegészíti az első 81 kötettel 144 korona 46 fillér értékben. A harmadik típus kiegészíti a két előbbi 101 kötettel 209 korona 97 fillér értékben. E fokozatok az állami és államilag segélyezett községi iskolák — már a könyvtár belső értékének szempontjából is — a bevásárlásoknál figyelembe tartoznak venni oly értelemben, hogy a) 1—2 tanerős iskola az első típus, b) a 3—5 tanerős iskola az első és második típus, c) a hat és több tanerős iskola mind a három típus könyveit tartozik beszerezni. Olyan helyeken, ahol már vannak ifjusági könyvtárak, a kiadott könyvjegyzék alapján az összes könyvek pontos revízió alá veendő és belőlük mindazon könyvek, melyek az alapjegyzékben nem foglaltak bent, a tanítói könyvtár külön kezelendő osztálya számára kisselezendő s a használatból kivonandók. Felhívom a Cimet, hogy a mellékelt kimutatás felhasználásával harminc nap alatt készítsék el és terjesszék fel a tankerületében levő minden egyes állami és államilag segélyezett községi elemi népiszkolai hiteles jegyzékét, amely iskolák számára az ifjusági könyvtár típusok megrendelendőek lesznek.

A rendelet e szavakkal végződik: Végül különösen hangsúlyozom, hogy a népiszkolai ifjusági könyvtárak nagyfontosságú ügyében első sorban az állami és községi iskolák tanítótestületeinek ügyszeretetére és lelkes közreműködésére számítok; elvárom, hogy minden egyes tanítótestület egész odaadással és buzgósággal mindent meg fog tenni, hogy az ifjuság művelődésének ezen lohatékonnyabb eszköze a hozzáfűzött várokozásoknak megfeleljen. A hazafias, buzgó tanítóknak az ifjusági könyvtár körül szerzett érdemeit a jutalmazásoknál méltányolni fogom.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Megtagadott színházmegnyitási engedély. A tanács a mai ülésében kimondta, hogy mivel a Nemzeti Színház és a Magyar Színház igazgatósága nem vitte ezideig keresztül azokat az átalakító- és javító-munkálatokat, amelyekre nézve őket a nyár elején az állandó színházvizsgáló-bizottság kötelezte, az előadásoknak a mai napra kitűzött megkezdését nem engedi meg. A Magyar Színház igazgatóságának a kérelmére, holnap délelőtt 11 órakor új szemlét fognak tartani a Magyar Színházban.

* Lendvayné Fancsy Ilka asszony, a Nemzeti Színház kitűnő művésznője, kinek junius elején történt megbetegedéséről hírt is adtunk, egész nyáron a Margitszigeten a leg gondosabb orvosi kezelés alatt állván, annyira fellábadt betegségéből, hogy már október havában teljes egészségben léphet közönsége elé. E hír bizonyára nemcsak a közönség körében találhat szívvel fogadtatásra, de a színháznál is, melynek talán egyetlen tagja Lendvayné asszony, ki soha életében senkit meg nem sértett s ki nemesak mint művésznő, de mint asszony is mindenki nagybecsülését vívta ki azon egyetlen műin-

tézetnél, melynek gyermekora óta folyton szerződött tagja.

* **Paulay Erzsike a Nemzeti Színház tagja.** Paulay Erzsike, néhai Paulay Ede leánya, aki eddig mint színészkolai növendék csupán ösztöndíjas volt, tegnap óta rendes szerződött tagja a Nemzeti Színháznak. Ebben a minőségében hétfőn lép fel először mint *Noémi Jókai* Aranyember-ében.

SPORT.

Nyári futtatások.

— Tizenkettedik nap. —

— A *Magyarság* tudósítójától. —

Budapest, szept. 1.

A nyári futtatások mai utolsó napján ismét nagy közönség van a versenytéren, ami azonban nem a program érdeme, mert az bizony nem valami vonzó, hanem az elsejé. A ma felvett gázszival ugyiltszik sokan szeretnének eret vágni a totalizátoron, hogy az előző tizenegy nap veszteségeit visszaszeressék, előreláthatólag azonban ez keveseknek fog sikerülni.

Az idő borongós, olykor megered az eső is, de kellemes enyhe. A versenyek ahhoz képest, hogy a lovak nagy részét már Bécsbe szállították, elég jól sikerülnek.

Lapunk zártáig az eredmények a következők voltak:

I. *Nyeretlenek dija.* Díj 3000 korona. Táv. 2000 méter. Gróf Festetics T. *Dolomit*-ja (lov. Lewis) első, Matador második, Tiborc harmadik. Futottak még: Mardonius. Disappointment. Tot. 10 : 33. Helyre 50 : 72 és 64.

II. *Háromévesek handicapja.* Díj 6000 korona. Táv. 1800 méter. Gróf Dégenfeld I. *Mixi*-je (lov. Bonta) első, Vergissmeinnicht második, Nyalka harmadik. Futottak még: Katona és Kozák. Tot. 10 : 29. Helyre 50 : 86 és 112.

III. *Tengérszék dija.* Díj 10.000 korona. Táv. 1100 méter. Gróf Festetics T. *Patience*-je (lov. Janek) első, Ragtail második, Ganelon harmadik. Futottak még: Rózsabimbó, Junák. Tot. 10 : 42. Helyre 50 : 104 és 78.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **Királysértés.** Csavargás miatt került a toloncházba *Hende Sámuel*, aki egyéb erényei mellett azzal is dicsekedhetett, hogy alig látta még valaki józanul. Amikor kieresztették, első dolga volt egy közeli pálincaméretű fölkeresni s kiszáradt torkát néhány pohárral meglocsolni. Ivás közben aztán kiöntötte lelkének nagy bánatát, s mint már előzőleg több ízben megselekedte, ezúttal is a királyt vádolta az ő nagy nyomorúságáért. Közbe-közbe hangos szitkozódásba tört ki a király ellen. A bíróság az elzárólt embert királysértésért három hónapi fogságra ítélte. Ezt az ítéletet *Baloghy György* dr. főügyész-helyettes indítványára ma a budapesti kir. ítélőtábla is helybenhagyta.

— **Az utolsó csók.** Grimm József acsai asztalos két évvel ezelőtől nélkül vette *Schneider Katalint*, egy csinos fiatal leányt, aki 600 forint hozományjal rendelkezett. Grimm, amíg ebből a pénzből tartott, jól bánt a feleségével, de később, mikor a hozományt már elköltötte, folyton civódott a feleségével, akit egyre gyötört a féltékenykedésével. Az asszony végre is megunt az örökös civódást s feljött a fővárosba szolgálni. Grimm nemsokára utána jött s felkeresve *Damjanich-utcai* szolgálati helyén, kérelmi kezdte a feleségét, hogy térjen vissza hozzá, de az asszony elutasította.

— Adj legalább egy utolsó csókot, ha már nem akarsz visszatérni hozzám — rimázkodott neki a férj.

Az asszony, csak hogy megszabaduljon a zaklatástól, odatartotta száját az utolsó csókra. Ebben a pillanatban a férj leharapta a felesége orrát. A szegény asszonyt súlyos sérülésével a Rókus-kórház sebészeti osztályára vitték, ahol egy darab, arcáról lehámlított bőrrel bevonták megsebesített orrát. A műtét szerencsésen sikerült. A harapós férjet pedig letartóztatta a rendőrség s a budapesti büntetőtörvényszék ma súlyos testi sértésért dr. Balázs kir. ügyész vádja után négy havi fogságra ítélte. A vádlott felebbezett.

KÖZGAZDASÁG.

Budapest, szeptember 1.

A nemzetközi szövetkezeti kongresszus. A szeptember hó 5-én kezdődő nemzetközi szövetkezeti kongresszus előkészítése közeleg a

befejezéshez. A kongresszuson résztvevők közül elsőnek *Wolff Henry W.*, a nemzetközi szövetesség végrehajtó bizottságának elnöke érkezik Budapestre, nemkülönben a középponti bizottság, amely már szeptember hó 5-én hétfőn délután ülést tart a folyó ügyek s a következő napok teendőinek megbeszélése végett. A *szövetkezeti kiállítás* rendezési munkálatai serényen folynak dr. *Horváth János*nak az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet ipari osztálya főnökének felügyelete alatt, úgy, hogy a kiállítást, amelyet *vasárnap* nyit meg dr. *Darányi Ignác*, a Magyar Gazdaszövetség elnöke, szombaton délután bemutatathatják a sajtó képviselőinek. A megnyitás után a nagy közönség naponta reggel 8 órától este 6 óráig tekintheti meg. A nemzetközi kongresszus helyi bizottsága, miután tudomással bír a külföldi kongresszusi tagok érkezési idejéről és utirányáról, ennek megfelelően különféle utiprogramokat dolgozott ki, úgy, hogy akik az ország nevezetességeit meg akarják tekinteni, azt a tervek alapján tehetik. A kongresszusi tagok vendégszerető fogadtatásáról, kellő utbaigazításáról szintén gondoskodott a bizottság. A szerbiai és romániai kirándulásnál ugyanezeket a teendőket az ottani szövetkezetek vezetősége vállalta magára.

A földmivesséskolák ujjászervezése. A Bácsmezei Gazdasági Egylet feliratot intézett Tallián földmivességi miniszterhez, amelyben üdvözlöi, hogy a földmivesséskolák ujjászervezése ügyét megkezdte. A miniszter előkészítette azt a reformtervet, amelylyel az alsófokú gazdasági iskolát közveldelemben fruktuáló intézménnyé teszi a népies gazdaságok számára, az egylet a tervet szerencsésnek, alkalmasnak találja és azon változtatni valót nem talált.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

Buza jó kínálat és gyenge vételkedv mellett elkelte körülbelül 17.000 métermázsza 5 fillérrel olcsóbb áron.

Egyéb cikkek búzával egyetemben elgyengültek.

Buza.

Tiszavidéki: 300 mm. 80.5 k. 10.80 korona, 100 mm. 81 k. 10.70 korona, 100 mm. 80.6 k. 10.70 korona, 100 mm. 80.5 k. 10.65 korona, 400 mm. 80 k. 10.80 korona, 450 mm. 80 k. 10.60 korona, 100 mm. 79.5 k. 10.65 korona, 100 mm. 79.5 k. 10.55 korona.

H.-M.-Vásárhelyi: 4000 mm. 80 k. 10.90 korona.

Felsőmagyarországi: 250 mm. 79 k. 10.45 korona.

Pestmegyevidéki: 1000 mm. 79 k. 10.70 korona, 150 mm. 80 k. 10.65 korona, 100 mm. 79 k. 10.60 korona, 2500 mm. 77 k. 10.60 korona.

Bánsági: 4450 mm. 78.5 k. 10.70 korona, 1800 mm. 78.5 k. 10.65 korona.

Pancsovai: 4015 mm. 78 k. 10.45 korona.

Rozs.

500 mm. 7.75 korona, 300 mm. 7.725 korona, 100 mm. 7.725 korona.

Érték-tőzsde.

Mérsékeltébb üzlet mellett az irányzat ma valamivel gyengébb volt. A déli tőzsdén az osztrák-magyar államvasut részvények árfolyama emelkedett.

Az előtőzsdén jegyeztek:

Osztrák hitel	650.—	650.50	649.25	—
Magyar hitel	759.—	759.50	758.50	—
4% koronajáradék	97.—	97.—	—	—
Leszámitolóbank	454.—	454.—	454.—	—
Jelzálogbank részv.	509.50	509.75	509.50	—
Rimamurányi	506.—	506.—	505.—	—
Allamvasut	636.50	637.50	637.25	—
Városi villamos	331.50	331.50	331.50	—
Budapesti közuti	572.—	572.—	572.—	—

A déli tőzsdén zárultak:

Osztrák hitelrészvény	648.25	—	—	—
Magyar hitelrészv.	758.—	—	—	—
4% koronajáradék	97.—	—	—	—
Leszámitolóbank	454.—	—	—	—
Jelzálogbank részv.	509.—	—	—	—
Rimamurányi	505.50	—	—	—
Allamvasut	637.50	—	—	—
Városi villamos	331.50	—	—	—
Budapesti közuti	572.—	—	—	—

Felelős szerkesztő: **MAGYAR GYULA.**

Laptulajdonos a *«Magyarság»* lapkiadóvállalat.

SZÍNHÁZAK.

Péntek, 1904 szeptember 2-án.

Nemzeti színház.

Sötétség.

Színmű 4 felv. Irta: Ruttkai Gy. Kezdeté fél 8 órakor.

Király színház.

A fecskék.

Operett 3 felv. Zenéjét szerző: Konti J. Kezdeté fél 8 ó.

Magyar színház.

A drótosztót.

Operett 3 felv. Zen. szerző: Lehár Ferenc. Kezdeté fél 8 ó.

Vigszínház.

Csók pirulák.

Bohózat 8 felv. Irta: Hennegin és Bilhárdt. Kezdeté fél 8 órakor.

Uránia

A gyorskocsitól a gyorsvonatig

Irta: Peterdi Sándor. Kezdeté fél 8 órakor.

Fővárosi nyári színház.

Telemrehívás.

Eredeti színmű 4 felv. Irta: Kazaficzky Antal.

Kezdeté fél 8 órakor.

Városligeti nyári színház.

Pintér I. és Pázmán F. a Népszínház tegjainak felléptével:

A pesti nők.

Operett 3 felv. Zenéjét szerző: Lehár Ferenc.

Kezdeté fél 8 órakor.

Olvasóink figyelmét felhívjuk a

KALAP-KIRÁLY

— tavaszi elsőrangú különlegességeire —

Budapest, Kossuth Lajos-utca

(Klotild Palota).

3, 4 és 5 koronás különlegességekben ellismert specialista. Dívatlap küldeték. 25

SCHMIDT M.

szíjgyártó, nyerges és bőröndös

Bpest, VIII., Kerepesi-ut 25. Kocsizó- és lovaglószerzők. Mindennemű utazóbőröndök.

Megrendelések és javítások pontosan és jutányosan eszközölnének.

ISKOLAKÖNYVEK

Az ország összes intézetei részére a legolcsóbb áron kaphatók

KUN S. antiquáros könyvkereskedőnél BUDAPEST IV. Múzeum-körút 21. sz.

Használt tankönyvek átvételnek vagy becsereletnek. — Az egyetemi fakultások, jogakadémia és más egyéb főiskolákon használt könyvek szintén igen olcsó áron kaphatók.

Aranyfény világhíresek a legjobbak egy darab ára 60 fill. Lilliput 40 fill. Vidékre utánvétel.

Aranyfény

BUDAPEST

Központi iroda:

VIII., József-körút 43.

Üzlet:

II., Fő-utca 18. sz.

Lakásokat

csekély díj mellett közvetít «Fővárosi Lakásközvetítő» Kossuth Lajos-u. 16. 286/1

Szobákat

csekély díj mellett közvetít «Fővárosi Lakásközvetítő» Kossuth Lajos-u. 16. 286/1.

Színes

fényképnagyításokat

«Photochromotypia» művészi festve, 50/70 cm. nagyságban, papírképpel együtt szállít bármilyen fénykép után 6 koronáért *Buchwald Lajos* Budapesten, Vörösmarty-utca 2/b. Vidéki képviselők kerestetnek.

Brázay-féle

sósorszesz.

Használati utasítás minden üveghez mellékelve van. Nagy üveg 2 korona. Kis üveg 1 korona. Kapható mindenütt.

Ez az alkalom csak most van, ne mulassza el senki és vásárolja a lent felsorolt cikkeket, mert azokat mélyen leszállítva áron alul adjuk el.

1 finom 50 rőfös rumburgi vászon 9.— frt	1 ruhára való finom fekete kamgarn, 130 széles... 5.50 frt	1 smyrna imit. szőnyeg 360/230... 8.— frt
1 vég lepedővászon... 7.50 "	1 remek flanel-pongyola 3.—, 4.—, 5.— "	3 drb ágy- és asztalterítő, finom minőségű... 4.50 "
1 teljes vég kanavász... 3.50 "	1 legfinomabb női szoknya, finom clothal... 1.80, 2.50 "	ugyanaz finomabb... 5.50 "
1 vég damast ágyneműre való... 7.— "	1 finom női felsőszoknya... 3.50 "	legfinomabb... 7.50 "
1 vég tollharat... 6.50 "	1 legújabb Havelok nőknek... 5.— "	1 ablakra való szőrfüggöny... 1.25 "
1 vég finom chiffon... 6.— "	1 finom posztókabát leánykáknak... 4.50 "	nehéz minőségű... 1.75 "
1 lucat férfi vászonzsebkendő... 1.50 "	1 nyakcsica, valódi szőrméből 1.50 és feljebb.	a legnehezebb... 4.50 "
1 lucat női francia batisztkendő... 1.75 "	Jelen árakat megvételre ajánljuk, mert többé raktáron nem lesznek.	1 ablakra való csipkefüggöny, fehér vagy crém színben... 2.50 "
1 finom női vászoning —.65, —.75, —.95 "		
1 legfin. chiffon ing... 1.20, 1.50, 1.80 "		
1 női hálókötös, himz. —.85, 1.05, 1.25 "		

Minden vevő 20 korona megrendelésnél ingyen kap egy imit. smyrna-szőnyeget.

HERCZEG és HORVÁT Budapest, Kerepesi-ut 52.

Schicht-szappan

mindenütt kapható!

„szarvas“ vagy „kulcs“ jeggyel

legjobb, legkiadósabb s ennél-fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrészekből mentes.

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

LEGSZEBB... LEGJOBB... LEGOLCSÓBB. PAP. PAP. PAP.

ÖSSZEHAJTHATÓ VASÁGY 3KIVEHETŐ MATRACCGAL 10Ft. FACÉLSÓDRONY ÁGYBETÉT 5Ft.

GICHNER JÁNOS

paplan, matrác és kárpitosáru gyáros, szőnye-, függöny-, vasbutor stb. nagy raktára. 150

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 20. sz.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidék megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző árú kiküldetnek, vagy a pénz visszaadatik.

Phonograph!!!

legszebb mulatság, tiszta, szép hanggal, értelmes előadással

Kellner és Steiner

Király-utca 58. szám.

Képviselek kerestetnek.

Az egyedül létező valódi angol SZÉPÍTŐSZER

a Balassa-féle valódi angol

UGORKA-TEJ, mely azonnal eltávolít minden szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtápkát (mitesszer) stb. és az arcnak friss tészeséget, hatását kölcsönöz.

Egy üveg ára 2 K, ehhez Ujorka-szappan 1 K, poudre 2 K.

Főszékhely: Balassa Kornél Gyógyszertár BUDAPEST, Erzsébetfalva. Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár Budapest: Török József gyógyszerárban, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

Figyelem!

Céltünk új kedvezményt nyújt akként, hogy minden vevőnek, ki 12 forintot meghaladó rendelését tesz, a saját neképe vagy bármely tetszés szerinti kis fénykép után egy életnagyságú fényképet

teljesen ingyen

készít hű kivitelben, 60 cm. magasságban, csupán a díszes keretért (passe-partout), amelyben az életnagyságú fénykép foglaltatik, az önköltségünket, 1 forint 50 krt számítunk.

12 forint 1 darab összecusukható vaságy acél-sódrony-betéttel, 3-rétű matraccal és terítővel.

12 forint 50 krajcár egy darab selyempaplan fodorral és zsebbel, minden színben, 125 cm. széles, 180 cm. hosszú.

Megrendelhető csak

GICHNER ÜESTVÉREK BUDAPEST, Muzoum-körut 27.

Pa-lan- és matraccyár, szőnyeg- és vasbutorraktár.

Árjegyzéket bérmentve és ingyen küldünk.

Minden öszülő egyének nélkülözhetetlen a Tábort-féle

Haj-Regenerateur mely csakis Tábort gyógyszer-tárában kapható. — Ára 2 korona.

Ez nem hajfestő! Ártalmatlan! Szintelen foiyadék!

Sem a kézen, sem a fejbőrön, sem a ruha szövétén semmi foltot nem hagy és épp oly egyszerűséggel használjuk, mint mikor vízzel bekenjük a fejünket. Az ősz haját 8-10 nap alatt olyan színűre varázsolja, mint az fiatal korában volt, anélkül, hogy festené. Férfi és nő egyaránt biztos eredménnyel használhatja. Hatásáért elvállalom a kezességet! — Arc szépitésére a leghatásosabb a esoda-crém. Szeplőt, májfoltot és minden arc tisztátalanságot 4-5 nap alatt eltüntet és nem enged, hogy újra kiüssön. Hatásért teljes szavatosságot vállalok. Ára 1 korona, hozzávaló szappan 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos megrendelési helye: Tábort Gyula gyógyszerár Alberti-Irsán.

Sportkedvelők és kerékpározók figyelmébe.

Motor- és kerékpár-gummitak.

Kerékpárokat Merkur, Champion, Courir, Mars-kerékpár, alkatrészek a legjutányosabb árrban szállít vidékre is POLACSEK JÓZSEF és TSA szakmechanikai, elektrotechnikai és kerékpár-gyártó cég. — Budapest üzlet és raktár: VI., Andrássy-ut 61. gyár, VI., Eötvös-u. 37. — Angol Tennis-labdák raktáron.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

A magyar távirati iroda szállító. 295

HIRDETÉSEKET

felvesz a MAGYARSÁG kiadóhivatala

BUTOROK

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig legjutányosabban kaphatók úgy készpénzért, mint részletfizetésre EHRENTREU és FUCHS testvéreknek Budapest, VI., Teréz-körut 8. (Andrássy-ut közelében). Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Vasvári Simon férfiszabó-üzlete

Budapest, Erzsébet-körut 58. szám (Király-utca sarok). Előkelő szabás. * Pontos kiszolgálás. * Francia és angol divat

BUTOROK.

Háló-, ebédlő- és szalon-butorok, úgy készpénzért, mint részletfizetésre, árfelemelés nélkül olcsóbban, mint bárhol kapható Erzsébet-körut 48. szám, Royallal szemben Buchinger I. butoriparosnál.

Budapestre utazók hecses figyelmébe!

Ki akar jól rágni?

FOGAK 2 forinttól

és teljes fogsorokat rágásra beilleszt 24 óra alatt jótállással, a gyökér eltávolítása nélkül. Eltört és nem jól illő fogsorok javítása 2 óra alatt 1 frttől. Amerikai fogműterem tulajdonos Kovács I. Károly-körut 9. (Gróf Hadik-palota) II. emelet. 8. Található: reggel 9-től délután 6-ig. — Vasár- és ünnepnapokon is.